

СТАТИИ И СТУДИИ

ПРОТЕСТИТЕ В БЕЛОМОРСКА ТРАКИЯ ПРОТИВ НЕСПРАВЕДЛИВИТЕ КЛАУЗИ НА НЬОЙСКИЯ ДОГОВОР

Стоян Райчевски

Текстът на проектодоговора за мир с България се изработва само от представители на страните победителки в Първата световна война. Той е предоставен на държаната в изолация в хотел „Шато дьо Мадрит“ в парижкото предградие Ньой българска делегация цели два месеца след нейното пристигане във френската столица.

Връчен ѝ е официално в 10.30 ч. на 19 септември 1919 г. в Министерството на външните работи на Франция. Пет минути преди определения час съглашенските пълномощници са заели местата си. Влиза българската делегация, начело с Теодор Теодоров, който се покланя почтително няколко пъти пред събранието и всички сядат на определените им места. Председателят Клемансо се изправя и казва на висок глас: „Господа български делегати. Връчвам ви текста на условията за мира. В 25 дни от тоя момент трябва да представите вашите писмени възражения!“

Проектодоговорът съдържа 13 части. Първата част се отнася за Обществото на народите, но България не е включена в списъка на страните учредители, нито в този на държавите, които са поканени да станат членове на тази световна организация. Втората част определя новите държавни граници на България. Тя предвижда откъсване на изконни български територии, като Добруджа, Македония, Беломорска Тракия, Струмишко, Царибродско, Босилеградско, част от Кулско и Белоградчишко. Почти цяла Тракия се отнема от България, като бъдещата ѝ съдба остава да се определи от силите на Съглашението. В третата част се посочват задълженията, които България поема, за да гарантира свободното развитие на живеещите на нейната територия малцинства. Четвъртата част третира военните, морските и въздухоплавателните въпроси. Задължителната военна служба в България се премахва. Българската

войска се свежда до 20 000 военнослужещи, 10 000 жандармерия и до 3000 души погранична стража, без да разполага с тежко въоръжение. Унищожават се българският военен флот и всички български военни кораби се предават на Съглашението. Унищожават се военната авиация и всички летателни апарати също се предават на силите победителки. Петата част третира военнопленниците и военните гробища. Шестата част дава право на силите победителки да съдят в свои съдилища всички български поданици, обвинени в провинения през войната и в нарушение на военните закони и обичаи. Страната се задължава при поискване да предаде тия лица. Седмата част третира репарациите и обещанията, които България трябва да изплати. Репарациите се определят на 2 млрд. и 250 млн. златни франка, платими за 37 години, което се равнява на годишно изплащане по един и половина милиарда лева репарации при годишен приход на държавата по това време от само един милиард лева. Освен това България се задължава да доставя ежегодно в продължение на пет години по 50 000 т въглища от мина Перник на Сърбо-хърватско-словенското кралство, също и значително количество добитък на последното, както и на Румъния и на Гърция...

След разгласяването на съдържанието на проектодоговора за мир с България в цялата страна се организират протести с траурни шествия, гласуват се резолюции и телеграми, които се изпращат до конференцията в Париж, до българското правителство и до правителствата на великите сили от Съглашението,

Протестната вълна против тежките и несправедливи клаузи на Ньойския договор обхваща и Беломорска Тракия. Прилагаме документирани сведения за проведени протестни митинги, събрания и текстовете на гласуваните на тях резолюции в градовете Гюмюрджина, Даръдере, Дедеагач, Димотика, Ксанти, Одрин и Софлу в края на септември – началото на октомври 1919 г.

ГЮМЮРДЖИНА

Договорът - отрицание на всяко право и морал

„30 септември 1919 г. Учителството в Гюмюрджина и околните, потресено от страшната перспектива, която се очертава за българското племе с връчването на договора за мир, като взе предвид:

1. че договорът е отрицание на всяко право, свобода и морал,
2. че той хвърля в черно политическо и икономическо робство населения, които по произход, традиции, стремежи и в борбите си са целели обединението си и осъществяването на народния принцип, деклариран тъй тържествено от великите сили,
3. че договорът предвижда откъсването на части от отечеството, които етнически и географски принадлежат и и би трябвало да принадлежат на България.
4. че бедното българско население, прогонено от турци, гърци, сърби и румъни от родните огнища и намерило прибежище в Беломорска България, напълно се подхвърля на прокуда, бедствие и изгнание.
5. че договорът, вместо да даде условия за побратимяване на балканските народи, наново създава поводи за бъдещи ежби и войни, високо протестира против този насилнически акт и апелира към великите съгласенски държави – учителите и демократите на целия свят, да не допуснат в последния час узаконяването на този договор и да искат отменянето на всички клаузи, целящи заробването и на най-малка част от българското племе, както в старите граници на България, така и в Тракия и Македония и Добруджа“.

Петиция от бежанците в Гюмюрджина.

„На многобройното събрание на бежанци от Македония и Мала Азия в гр. Гюмюрджина и околията, приета на 30 септември и поднесена на френския комендант в градаподполковник Доре от специално избрана на събраниято шестчленна комисия:

Македонските бежанци, пропъдени от родните си огнища по време на войната и настанени временно под подслон и на работа из тракийските градове и села, се намират пред едно решение на мирната конференция в Париж, което преследва да наложи една промяна в настоящето политическо положение на Тракия. Тая промяна, каквато и да е тя, предрешава и съдбата на хилядите македонски изгнаници из тоя край, които лишени от възможността да се завърнат в собствените си жилища и да заживеят мирно и спокойно в своето отечество Македония, ще трябва да напускат заетите сега от тях жилища и имоти и да се намерят отново изхвърлени навън, без подслон, без средства за работа и съществуване

и изложени на нови и непоносими вече бедствия и страдания, на които краят не може да бъде друг, освен смърт от глад, мизерия, болести и студ...

Всички македонски скиталци, находящи се сега в Тракия, сплотени като един около трагизма на своята съдба, отправят еднородно своя апел към представителите на великите съглашенски държави и към мирната конференция в Париж, да не допускат жестокостта да се извърлят бежанците и семействата им от жилищата, където са намерили подслон, нито да се отнемат земите, обработвани от тях за своето изхранване, преди да се създадат условия, които да предотвратят оставането им без покрив, без работа и без средства за съществуване.

Македонските бежанци в Тракия – наброяващи десетки хиляди – очакват успокоение и молят да им бъдат дадени надлежни уверения за действителната обстановка, в която ще бъдат поставени след приключването на Тракийския въпрос... хиляди и хиляди мъже, жени, старци и деца треперят над съдбата си и над живота си и очакват гласът им да бъде чул“. (със съкращение)

Гр. Гюмюрджина, 30 септември 1919 г.

ДАРЪ ДЕРЕ (ЗЛАТОГРАД)

9. 10. 1919 г.: Налаганата граница не е съществувала в историята ни

Гражданите от Даръ дере изпращат до представителите на великите сили в София телеграма, в която се казва: „Тукашното население е силно възбудено от злонамерените слухове за гръцка окупация на Ксанти и околията. Ужас ще бъде за нас, родопчани, без разлика на вяра, ако Ксанти и околията се дадат на гърците, защото Ксанти и Родопите са едно живо тяло. Границата, която сега искат да ни наложат, никога не е съществувала в историята и не може да съществува. Тази граница е гробница за родопчани и ние искаме конференцията да ни даде живот. Никой не желае смъртта си, не я желаем и ние. Ако гърците заплашат живота ни, сами ще се уверят, че са извършили съдбоносна за себе си грешка. Тия наши чувства молим да бъдат заявени и защитени пред световния аеропаг в Париж“.

ДЕДЕАГАЧ

Готови на всички жертви в борбата за нашето народно съществуване

Октомври 1919 г. Многохиляден протестен митинг. След произнесените от двама оратори речи се приема следната

Резолюция:

„Днес, 1 октомври 1919 г., жителите на града Дедеагач и всички села от околията, събрани на двадесет и пет хиляден протестен митинг, за да изразим нашата дълбока скръб и печал от великата неправда, що проектодоговорът за мир носи на измъчената наша родина, единодушно решихме:

1. Високо протестираме против клаузите в проектодоговора, връчен на нашата делегация в Париж, по силата на който във от извънредно тежките икономически и стопански условия, наложени на страната ни, отнемат се земи от пределите на общото ни отечество с откъсването на части от Западна България и цяла Тракия.

2. Заявяваме високо:

а/ че с откъсването на Тракия от скута на общото отечество, населението на която е абсолютно българско, силите победителки са в пълно противоречие с възвестените от тях тържествено принципи за свободата на поробените народи, като подхвърлят на ново тежко робство един чисто български край.

б/ че населението, дало толкова жертви, за да се избави в недалечното минало от вековното робство, не може на никаква цена да се помири с новите тежки вериги, които му се коват в Париж.

в/ че ние сами трябва да определим нашата националност, като сме готови на плебисцит, който само може и трябва да определи нашата принадлежност към коя и да е държава.

г/ че в борбата за нашето народно съществуване сме готови на всички жертви, които новото време и условия ни налагат.

д/ че при едно отстъпване от родния край ние всички ще напуснем родните огнища, които вече няколко пъти възстановяваме всред пожарите и грабежите.

4. Упълномощаваме избрания граждански комитет да разгласи в пресата нашите решения, които да поднесе на представителите

на Съглашението, правителството и Народното събрание“.

Нека не забиват ножа в живото тяло на страдална от векове България!

1 октомври 1919 г. Речта на д-р Георги Попкиров в Дедеагач на 1 октомври 1919 г., преди да бъде гласувана горната резолюция:

„Братя българи,

Българското племе прекарва траурни дни, може би най-тежките дни в новата му история. Условиата за мир, които тъй дълго се очакваха с трепет и вълнение от всички, днес са известни и в последната селска колиба. Те със своята тежест, със своята небивала жестокост не могат да не покъртят и развълнуват всяка българска душа. Българският народ получи от Париж своите новоизковани вериги, които му се поднесоха от там, откъдето нашият скромнен и миролюбив народ очакваше един справедлив, траен, почиваш на здрави основи мир. Първото посегателство спрямо българския народ се извърши през 1878 г. в Берлинския конгрес. В него цивилизована Европа разпокъса българските земи, като остави по-голямата част от тях под чуждо иго. Онеправдан оттогава, свободният българин си създаде един идеал чист и възвишен. Той си постави високата цел да работи, да се бори и даде необходимите жертви за освобождението и обединението на всичките си сънародници. В името на тоя идеал българите водиха войната през 1912-1913 г.. Фатален бе за нас краят на тази война, която се води с небивала храброст и въодушевление от саможертвените синове на България.

След славните победи, след като границите на целокупна България бяха очертани с кръвта на нейните синове, които сложиха кости за постигане на тоя идеал, българският народ изпита тежки разочарования вследствие измяната на неговите съюзници сърби и гърци – непримирими наши врагове. От майка България се откъсна почти цяла Македония, която всички сериозни пътешественици и учени считат за българска и която е призната за такава от фермана за учредяването на Българската екзархия и от Сан-Стефанския договор. Даде се тая българска земя, населена с наши братя, на гърци и сърби, които с потисничеството си изтезават и душат всяка

българска душа. Отне се от България спечелената част от Тракия до Чаталджа, където компактната маса население е българско. Останаха там гробовете на много хиляди славни герои, които с нечувана храброст проливаха кръвта си и с доблест слагаха кости, въодушевени от идеята за освобождението на брата роб. Откъсна се и чисто българската Добруджа, която се даде в ръцете на румъните, които тъпчат и душат националната свобода на българина.

Тия именно несполуки, тая велика неправда, извършена над страдална България, нейното несносно положение, създадено от Букурещкия мир, заставиха и принудиха българския народ да се увлече в всесветската война през 1915 г. След току-що прекараната кървава тежка война българинът наново се изправи с оръжие в ръка, той събра всички сили за реализиране на заветния идеал. Нечувано геройство прояви нашият народ. Чудна храброст и издръжливост на най-големи несгоди прояви българският войник. След като България даде колосални човешки и материални жертви, след като нашата армия бе извоювала свобода на всички поробени българи, до нас долетяха високо прокламираните от председателя на Северно-Американските Щати принципи, възприети и от останалите велики западни сили, според които принципи на всеки народ се даваше право за самоопределяне – това, за което ние се борихме. Осланяйки се на тях, българският народ с пълно доверие тури край на борбата и с туй даде възможност да се прекратят страшните кръвопролития за света. Програмата на Уилсън с неговите 14 точки озари българския народ с надежди, които го накараха да разтвори на Добро поле фронта си без страх за бъдещето. Тия именно надежди сега са напълно измамани.

Какво ни се поднася днес? Поднасят ни един мир опозорен, един мир невъзможен, един мир, който цели да унищожи малко жизнеспособна България. Условията са не само тежки и унищожавачи народната ни чест, а и опасни за бъдещето на държавата. Тоя договор оставя на гърци и сърби цяла Македония, за която са пролети реки българска кръв, оставя на Румъния Южна Добруджа, българският характер на която са констатирани и съгласенските войски, които я бяха окупирали, отнема на България цяла почти Тракия с Беломорското ѝ крайбрежие, което бе признато за българско даже от гърци, сърби и румъни в Букурещката конференция. Откъсна се и малкото парче македонска земя,, която бе ни останала

от тази конференция. Жестоко се откъсват от тялото на оная България, която бе запазена и от Берлинския конгрес , важни пространства с двата града Цариград и Босилеград. От всички споменати територии откъсват се живи населения от нашето отечество и от наши братя, с които заедно сме се борили за духовно и политическо освобождение, които с нас са делили скърби и радости. И всички тия населения се дават на сърби и гърци, които са силни в полето на интригите.

Братя тракийци,

Освободени и присъединени по-рано към майка България от наши братя сънародници, ние се притекохме на помощ за освобождение на поробените. На всички ви са известни сраженията при река Черна. Помнете колко наши братя останаха там, за да не могат днес техните близки да се поклонят пред техните гробове. Знаете колко къщи, колко семейства почерни река Черна. Колко майки, бащи, жени, деца, сестри и братя с горест и сълзи си спомнят за нея. За голяма наша скръб, за дълбоко наше възмущение и това именно свято място, осветено за нас от кръвта на наши братя, които се пожертваха за него, и то именно ни се оспори и отне.

А где ли не е проляна българска кръв? Коя ли педя българска земя не е заляна с кръвта на нейните синове?! Дали Добруджа или Тракийските полета?! Не помислиха ли нашите велики съдии в своята конференция, че не може да се мре тъй доблестно, тъй самоотвержено за чужда земя?! Не помислиха ли, че България даде толкова много жертви, че тя понесе толкова тежки страдания само за своето обединение и целокупност?! Нима те не знаят от историята, че гърци, сърби и румъни са алчни и ненаситни за български земи? Нима те не са разбрали, че последните искат да унищожат българския народ? Не схващаха ли досега, че техните искания растат все повече, когато се удовлетворяват? Последно време те достигнаха своя максимум и за голямо наше разочарование бидоха в максимум удовлетворени.

Представителите на цивилизована Европа и Съединените щати ни гръмнаха и слисаха със своите условия за мир, след като най-тържествено оповестиха своите възприети принципи за виша справедливост! Нам те наложиха най-унизителни условия за мир, които оронват народното ни достойнство, които задоволяват

злобата на нашите съседи и дават простор на потисническите им замисли.

Братя тракийци,

След като ние три години воювахме като синове на майка България, след като с нея делихме скърби, радости и тежки страдания, нас ни отделят от милото ни отечество. Отделянето е тъй жестоко, както е жестоко да се отдели дете от своята майка. Дедеагач, Гюмюрджинско и Одринско не принадлежат вече по договор на България. Въпросът е кому ще бъдат дадени, но печален факт е, че те се откъсват от България. Ние по този договор сме вече извън границите на нашето отечество.

Братя българи,

Стенание се чува от всяка българска душа! След толкова борби, страдания и скъпи жертви днес народът ни е поставен пред жалките развалини на своите идеали за свобода, независимост и национално обединение. Но нека не се отчайваме! Нека не губим вяра в бъдещето във върховната правда, която рано или късно ще блесне и ще се наложи. Днес в Атина, Белград и Букурещ ликуват, че не са турили предели на своите алчни аспирации.

Нека най-после се надяваме, че знаменитият френски държавен мъж – министър-председател и председател на Парижката конференция господин Клемансо, който има честта да доживее след подписването в Бордо протеста на френския народ за откъсването от германците през 1870 г. на Елзас и Лотарингия от Франция и видя тяхното присъединяване наново към велика Франция, че той сега като председател на тоя наш всесветски съд ще се постави над чувствата и страстите на алчните балкански народи и не ще създава за България нови Елзас и Лотарингия, каквито са за нея Македония, Добруджа и Тракия. Ние не можем да изтърпим такава голяма неправда, ние ще останем верни на завета на нашите паднали герои и с продължение на тяхното свето дело ще изкажем дълбоките си почитания към тяхната памет.

Братя тракийци,

Ние се присъединяваме към зова за справедливост на онеправданите наши братя: македонци, добруджанци и царибродци, и молим заедно с тях представителите на цивилизована и хуманна Европа и безпристрастна Америка да се отърсят от влиянието на ниските страсти на техните малки съюзници и създадат един траен

мир на Балканите, като задоволят най-справедливите искания на малка жизнеспособна България.

Ние ги молим от името на справедливостта и хуманността да погледнат по-внимателно на раните на българския народ, който в този момент очаква от тях своето облекчение, и нека не забиват ножа в живото тяло на страдална от векове България. Отправяйки своя протест и апел, ние още храним вяра и надежда в тях“.

ДИМОТИКА

Късат части от живото тяло на България

30 септември 1919 г. Траурен молебен. „Днес десетхиляден народ присъства на траурния молебен в черквата „Св. Богородица“ в Димотика, гдето Георги поп Сотиров, прогимназиален учител, държа трогателна реч по унизителния за народа ни проекто-договор за мир. След молебена има грандиозна траурна манифестация начело с учащите се. На площада адвокатът Икономов държа реч по убийствения във всяко отношение за България проектодоговор за мир.

Присъстващите, без разлика на вяра и народност, като вземат предвид, че точките на великия миротворец Уилсън, за които нашият добродушен и доверчив български народ се самопожертва, не се приложиха спрямо отечеството ни, а напротив - се късат части от живото тяло на България: Беломорския край, градовете Ксанти, Гюмюрджина, Деде агач, Фере, Софлу, Димотика, Одрин, Струмица в Македония, Босилеград, Цариброд, части от Трънско и Кулско – от стара България, и не се уреждат веднъж за винаги македонският и добруджанският въпроси в полза на отечеството ни, съгласно прокламациите на великите Уилсънови принципи и че голяма част от народа ни остава и занапред под най-ужасното гръцко, сръбско и румънско робство, единодушно

Реши:

Високо протестира против убийствения във всяко отношение за България проектодоговор за мир и най-покорно моли да се направи настоящият ни протест и молба достойно на почитаемата конференция в Париж, която да благоволи и да видоизмени проектодоговора съобразно 14-те Уилсънови точки, та да може, икономически и национално задоволен, българският народ да бъде елемент на мир, прогрес и култура на Балканите.

От името на 20-те хиляди българи, живущи в Димотика и околията“. (Следват подписите на изборния за целта комитет)

КСАНТИ

Пълно единство с нашите братя от свободна България
28 септември 1919. Днес неделя сутринта грандиозно траурно събрание.

„В старата българска църква „Св. Иван Рилски“, двора и съседните улици осем хиляди души ксантийски граждани и изгнанници из гръцка Македония манифестираха дълбоката печал на българите и протестираха против безмилостното късане на български земи, в числото на които е и Ксанти.“

Днес, 28 септември 1919 г., българите от гр. Ксанти, мъже, жени и деца, местни жители и прокудени от родните си огнища бежанци от останалата в гръцко владение Македония, на брой повече от 8000 души, се събрахме в тоя момент на дълбока скръб в двора на старата българска черква „Св. Иван Рилски“ и съседните улици, за да разкрием сърцата си и отправим горещи молитви към Всевишния, Върховния представител на правдата и защитника на слабите и угнетените и оскърбените.

След черковен отпуск ние обмислихме нашето тежко положение, създадено от новите граници, които се поставят на нашето отечество в Западна Тракия, и протестираме от името на 15 000 българи, живеещи в гр. Ксанти и околията му, и молим нашето правителство да настои с всички сили и средства за защита на народната ни кауза пред конференцията за мира, като заявяваме високо нашето единодушно желание да останем в пълно духовно и политическо единство с нашите братя от свободна България.“

Съдено било нам, българите, да изпием докрай горчивата чаша

15 октомври 1919: От Ксанти до представителите на великите сили в София е изпратена вчера следната телеграма: „Нашите опасения, че Ксанти и Ксантийско ще бъдат предадени на гърците, въпреки Солунското примирие, се сбъднаха. Утре в града ни приситгат гръцки окупационни войски. Съдено било нам, българите, да изпием докрай горчивата чаша и да се убедим за последен път,

че договорите и в миналото, и сега, не са друго, освен къс хартия. Силите от Съглашението, които водеха войната, за да покажат именно противното, сами нарушиха подписаното в Солун между тях и подведената от християнското послание на Уилсъна България, примирие. Къде останаха прогласените принципи за права и справедливост, за мир в света?

Горко на победените тракийци! Не искаме Гърция! – това казват, казват го и сега десетки хиляди бежанци от Тракия, но гласът им остава нечул. Нашата участ, въпреки желанието ни, е предрешена.

Горко на победените! – Това говори всеки българин, ужасите на това понасят хилядите бежанци, които напушат Ксанти и околията и които пред прага на зимата оставят бащините си огнища, за да се скитат немили-недраги. Девет хиляди българи от Ксанти в продължение на една седмица напуснаха и напушат града. Това се вижда от сведенията на властта, която през това време е издала открити листове за отиване във вътрешността на царството с влак на около 7000 души. В това число не влизат гражданите, заминаващи без открити листове и през Родопите; тук не са и селяните от околията, броят на които е 6-7 хиляди души. Кому са нужни тия жертви, тия страдания? Защо се разпъват на кръст хиляди хора, единствената вина на които е, че са българи?”

ОДРИН

Изгнаници от цяла Тракия протестират

28 септември 1919. Телеграма за митинг. „В града се състоя многолюден митинг против мира. На митинга присъстваха изгнаници от цяла Тракия. (п) Ангел.”

Искаме справедливи човешки и национални права

29 септември 1919. „Учителите и учениците от Одринска околия са в скръб и униние от новото робство, което Версай изкова за българите в Тракия, Македония, Добруджа и Западните покрайнини. Потъпканите човешки права ни карат да издигнем глас на протест за справедливи човешки и национални права, които трябва да се дадат на нашия народ, за да има правда, мир и спокойствие на Балканите”.

СОФЛУ

28 септември 1919. „Покрусени и горчиво разочаровани в надеждите си, днес гражданите от Софлу и околията, след като изслушахме ораторите, които ни обясниха клаузите на извънредно тежкия договор, който се предлага на България от великите сили, намираме, че условията са непоносими и тежки, че тези условия поставят населението от Тракия в грозна неизвестност и му откриват най-мрачни перспективи за нови тегла и скитничество, че с отнемането на беломорския край от България се цели икономическото ѝ заробване, че това с нищо не е заслужено и оправдано и е в разрез с прокламираните принципи за малките народи,

Решихме:

1. Най-енергично протестираме против безчовечно жестоките решения на конференцията,

2. Заявяваме, че никой не е в състояние да ни накара да се простим със свещенната си идея за национално обединение,

3. Че Тракия, единна и неразделна, е третата сестра на Целокупна България и е неразривно свързана с българския народ чрез своя мощен глас (протестираме) против подписването на този унижителен договор, пълен с отрицание на хуманитарните принципи, прогласени от Уилсън.

Извънредно събрание. Тракийски бежанци от Одринско, Лозенградско, Узункюпрюйско, Чаталджанско и пр., на брой повече от сто хиляди души, се събрахме чрез делегати и представители днес, 28 септември 1919 г. на извънредно събрание в гр. Софлу, гдето покрусени от новата тежка участ, която ни се отрежда чрез готвещото ни се политическо положение с изготвения от Парижката мирна конференция проектодоговор и връчен вече на българската делегация, обменихме мисли за горчивата съдба, която ни очаква. С неизказана горчивина на душата и голяма горест в сърцето виждаме, че с отнемането на Беломорския край на България ние, прокудените от родните си огнища и намерили подслон тук, наново ще бъдем хвърлени в ново и най-тежко робство и изгнания, терзани от дълбока мизерия и измъчвани от глад и студ. Тъкмо в момент, когато нашите надежди и очаквания за справедливо разрешение на Тракийския въпрос бяха обърнати към Париж, града на светлината, от там ни се поднася най-горчивата от горчивите чаши: откъсване от живото тяло на майка България. Никога народ, от съ-

ществуването на света, не е изпитвал по-голямо разочарование. Никога надежди и очаквания не са бивали така люто измамвани, никога вярата така смешно не е бивала оплювана. В момента, когато очаквахме облекчение на нашата участ, стабилизиране на нашето материално положение с подписването на един справедлив мир, като се остави място под слънцето на всички балканци еднакво да се радват на човешка свобода, тъкмо тогава нам се отнема правото на живот и се хвърляме като бездушни и безчувствени в черна неизвестност - в мрак. Изтръпнали и покрусени, ужасени от тежките условия, които се налагат на България, нам спира диханието! Никога латинската мъдрост „Тежко на победените!“ не е намирала такова пълно приложение. Условията са просто нечувани досега по своята жестокост и отмъстителност. При това тежко положение събранието прие следната

Резолюция:

От покрусените си души, с горчиво разочарование в надеждите си към конференцията за справедливо разрешение на Тракийския въпрос, най-енергично протестираме за великата неправда, която ще се извърши с отнемането от България на чисто българската единна и неразделна Беломорска Тракия. Ако това действително се допусне, то ще бъде най-грозният атентат против човешката съвест и най-голямото изнасилване на общочовешкия морал. Историята не ще може да отбележи тая въпиюща несправедливост, без страниците ѝ да бъдат осквернени.

Най-милостиво апелираме към върховните арбитри в Париж, в чиито ръце се намират съдбините ни, в последния момент да преценят великия час, да се проникнат от висшата общочовешка хуманност, като не допуснат да се онеправда едно 200-хилядно тракийско население и се тласне отново в черно робство, нека не се ампутира от тялото на майка България Тракия. Нека се остави правдата да тържествува и нека се отъпче омразата и отмъщението! Така ще зацари истинският мир на Балканите.

Цялото събрание с със задавен глас и просълзени очи моли Върховния комитет на Дружество „Одринска Тракия“ да се застъпи пред българското правителство, което от своя страна да направи нужните постъпки пред съгласенските войски в България за немедлено завръщане в родните им места на бежанците от Из-

точна Тракия (отвѣд Марица) и освобождаването на недвижимите им имоти от сегашните им държатели. Да се иска настоятелно от респективните власти да бъдат взети необходимите мерки и се осигури безплатният превоз на движимите ни имущества, както и снабдяването ни от дирекцията за С. Г.О. П. с минимум храна за преживяване на първо време.

Събранието избра делегация в състав: г. Яни Иванов, Михаил Д. Балтаджиев, Никола Димитров и Росат Стоянов, която да отиде в София и лично да връчи препис от този протокол на Върховния комитет на дружеството „Одринска Тракия” и направи всички постъпки пред българското правителство и и съглашенското командване за изпълнение в кръга на възможното на нашите легитимни искания.

Подписали делегати: С. Д. Пехливанов, Д. Бъчваров, Я. Иванов, К. Калудов, М. А. Вордев, Г. Стоянов, П. Пронев, Ст. Рибаров, Д. Маренов, З. Велев, К. Митрев, П. Кукулев, С. Д. Палев, П. Вълев, А. Янков, Ив. Д. Качкудов, Р. Д. Кючуков, Ст. Будаков, А. Стоянов, М. Стоев, К. Попов, Св. Мартенов, С. Николов, Ил. Куюнджиев, М. Янков, З. Ралев, Хр. Василев, Т. Илков, Хр. Ан. Анджийски, Хр. Илиев, Ат. Димов, Илия Христов, Д. Христов, Н. Овков, Д. Ташев, Г. Атанасов, Мл. Георгиев, Хр. Ил. Калфов, Г. К. Беловеждов, К. Вратев, Г. Алексиев, Н. Андреев, Г. Николов, Б. Д. Сийреков, В. Петков, Д. Гълъбов, Н. Лулчев, Т. Николов, Д. Стоев, Г. Вълев, К. Михов, Ап. Николов, Мар. Янчев, Ив. Попов, Коста Атанасов, Г. Михайлов, Г. Н. Лулчев, А. Петков, Х. Симеонов, К. Николов, А. Славов, Д. Димов, Г. Кръстев, Заф. Георгиев, Вас. Михайлов, Д. Киров, Г. Димов, Хр. Ботушаров, Хр. Кунчев, Ив. П. Янев, Д. Божков, В. Стаматов, Т. Христозов, Св. Белю Пейков, Д. Вълчев, Ст. Теодосев.”

100 ГОДИНИ ПО-КЪСНО

Днес, 100 години след подписването на Ньойския мирен договор, геополитическата обстановка и отношенията между държавите в Югоизточна Европа са променени и различни от тези след края на Първата световна война. Едни от тях, сред които е и България, са вече пълноправни членове на Европейския съюз, другите са тръгнали и изминали значителна част от своя евроинтеграционен път.

Утвърждаването на общите европейски ценности в целия регион ще допринесе още повече за сближаване и на народите на Балканите, избрали своя демократичен и европейски път на развитие и за преодоляването на всички наследени от миналото бариери за общуване. Те откриват най-широки възможности за осъществяване на свободен и неограничаван вече от никакви прегради стопански и духовен обмен между всички балкански народи при съхраняването и отстояване на националната идентичност и етнокултурното богатство на всеки един от тях на базата на спазването човешките права и гражданските свободи, станали вече не само пожелание, но и задължителна норма както във вътрешната политика на държавите от региона, така и в международните им отношения и ангажименти.